

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет (Україна)

Вища школа економіко-гуманітарна (Республіка Польща)

Академія техніко-гуманітарна (Республіка Польща)

IBM Canada, м. Торонто (Канада)

Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України", м. Київ (Україна)

Парламент Ізраїлю, м. Єрусалим (Держава Ізраїль)

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» (Україна)

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

Технічний університет –Варна (Республіка Болгарія)

Університет “Проф. д-р Асен Златаров”, м. Бургас (Республіка Болгарія)

Університет Торонто (Канада)

УО «Вітебський державний технологічний університет» (Республіка Білорусь)

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
імені проф. Балацького О. Ф.
(Суми, 11–12 травня 2016 р.)

У двох томах

Том 1

Суми
Сумський державний університет
2016

ДО ПРОБЛЕМИ ЗРОСТАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

ст. викл. **Лисиця В. І.**, студентка гр. Ф-41/1у **Миргородська В. С.**
Сумський державний університет

На сьогодні проблема зростання обсягу державного боргу для України є актуальною, оскільки для побудови фінансово-економічної стратегії розвитку держави важливе значення мають його аналіз і прогнозування. Ще з 1991 р. розпочалося нагромадження державного боргу держави, у 2015 р. ця цифра зросла 1,5 трильйона гривень і зрівнялася з номінальним ВВП країни.

За структурою державний борг поділяється на: гарантований державою зовнішній борг – 903.144.516,53 тис. грн. (63,72% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу) або 42.911.185,71 тис. дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 514.293.012,02 тис. грн. (36,28%) або 24.435.649,60 тис. дол. США станом на 30 квітня 2015 року. При цьому оцінка зовнішнього державного боргу проводиться у іноземній валюті, внутрішнього – у національній валюті.

Таблиця 1 – Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за 2013-2015 рр.

	01.10.2013 р.			01.01.2014 р.			01.10.2015 р.		
	Річний план, млрд. грн.	Факт, млрд. грн.	Виконання, %	Річний план, млрд. грн.	Факт, млрд. грн.	Виконання, %	Річний план, млрд. грн.	Факт, млрд. грн.	Виконання, %
Платежі за держ. боргом усього, у т. ч.:	93,4	92,3	98,8	116,2	114,2	98,3	158,3	104,2	65,8
за внутрішнім	-	-	-	67,3	65,7	97,6	102	67,8	66,2
за зовнішнім	-	-	-	48,9	48,5	99,0	55,6	36,4	65,3
Платежі з погашення держ. боргу, у т.ч.:	68,9	68,1	98,8	81,1	79,8	98,5	109,2	70,8	64,9
внутрішнього	38,0	38,0	100,0	43,0	41,8	97,2	67,7	44,9	66,4
зовнішнього	30,9	30,1	97,4	38,1	38,0	99,7	41,5	25,9	62,4
Видатки на обслуговування держ. боргу, у т.ч.:	24,5	24,2	98,8	35,2	34,4	97,7	49,1	33,4	68,0
внутрішнього	-	-	-	24,3	23,9	98,4	35,0	22,8	65,7
зовнішнішнього	-	-	-	10,9	10,5	96,6	14,1	10,6	73,7
Питома вага платежів за держ. боргом у витратах бюджету, %	18,4	19,6	-	22,0	23,3	-	27,8	27,9	-

Проаналізувавши дані вищезазначеної таблиці 1, можна зробити висновок що за 2013-2015 рр. планові показники не виконувалися, що негативно

впливало на кредитні рейтинги держави та співробітництво з кредиторами.

На сьогодні вагомими кредиторами залишаються Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції і розвитку, Міжнародний банк реконструкції і розвитку. Однією з вимог ключового кредитора України – Міжнародного валютного фонду є реструктуризація державного боргу, щоб досягти необхідного співвідношення між обсягом державного боргу і валового внутрішнього продукту на рівні не більше 71%. Проте Міжнародний валютний фонд не відмовляється від фінансування нашої держави і без виконання цього завдання.

Також відмітимо основних власників українських облігацій: американський фонд Franklin Templeton, американську інвестиційну компанію BlackRock, німецьку страхову компанію Allianz і американську фінансову корпорацію Fidelity. При цьому, одним із найпроблемніших кредиторів України, на думку експертів, є Росія, виходячи з відсутності ефективної взаємодії, неготовності сторін йти на компроміси тощо.

Нагальною проблемою можна назвати й той факт, що Україна не в змозі самостійно знизити рівень боргового навантаження навіть з урахуванням допомоги Міжнародного валютного фонду та інших нечисленних донорів. Незважаючи на це, у 2014 році Кабінетом Міністрів України було запропоновано прийняти мораторій на виплату зовнішніх боргів України. На думку експертів, прийняття подібних рішень можна розцінювати як інструмент тиску на кредиторів, які відмовляються йти на поступки Україні і списувати частину боргу.

Найбільші утримувачі українських цінних паперів не погоджуються на списання основної суми боргу, вважаючи, що заявлений масштаб скорочення виплат, який має становити приблизно 15 млрд. дол. за чотири роки дії програми EFF, є занадто великим. Звернемо увагу, що програма EFF (Extended Fund Facility) є більш масштабною та довгостроковою програмою розширеного кредитування Міжнародного валютного фонду.

Враховуючи оцінки провідних вітчизняних і міжнародних експертів, можна стверджувати, що в Україні вирішення наявної «боргової» проблеми здійснюється переважно шляхом проведення реструктуризації боргу і затягування з проведенням процедури, що в підсумку призведе до припинення фінансування за програмою EFF.

Отже, підсумовуючи вище сказане, вважаємо, що для зниження боргового навантаження в Україні, необхідно виконати ряд запропонованих Міжнародним валютним фондом реформ та досягти домовленостей з кредиторами, орієнтуючись не на списання боргів, із яким цілком об'єктивно не погоджуються кредитори, а на довший строк розстрочки заборгованості та зниження відсоткової ставки за кредитами.